

Reg. 318

ca 1890 (Baldemar) 10

1890 (Baldemar) 10

Erindringer fra min Barndom.

Erindringer fra Amstrup Skov
fra Tyverne og Trediverne
af
Kirstine Kruse født Møller

Skrevet i 1997 og 1998

De første Aar

Mit Fødehjem

/ Den 18. Januar 1917 blev jeg født i Amstrup Skov. Det hed "Skoven". Vi boede langt fra offentlig Vej. Der var ca. 1 Km dertil, og Vejen var Sandvej. Den førte forbi et andet lille Husmandssted, hvor Jens Frederiksen boede og op gennem en Skov kaldet Granskoven. Der, hvor min Far plantede Poppeltræet, der med Tiden er blevet kæmpestort, stødte Sandvejen til Landevejen, som i Begyndelsen af Trediveerne blev forbundet med Alrø via en Dæmning. Poppeltræet blev plantet, da han var ca. 10 Aar, har min Far fortalt, altsaa er det plantet ca. i 1880. Der kørte Mælkevogne med Heste foran. De holdt Græsset fra at gro højt. Hjemme havde vi 8 Køer og nogle Kvier og Kalve. Vi havde ca. 20 Svin, men ingen Søer. I min tidligste Barndom havde vi et mindre Hønsehus til ca. 20 Høns. Først i 20'erne fik vi lavet et Træhønsehus. Tømmeret havde vi fældet i Granskoven, hvor nu Amstrup Eges Sommerhuse ligger. Min Far, Mikkell Peter, var født paa Ejendommen, hvor vi boede. Hans Far havde flyttet Gaarden fra Amstrup By og til det Sted, hvor den nu ligger, nær ved Vandet inderst inde i Lerdrup Vig. Lerdruphavet var min Far glad for. Der var ikke en Middag, før han gik ind for at spise, uden at han gik hen for Enden af Gavlen af Kostalden. Der stod han saa stille og saa ud over Havet. Ejendommen, vi havde, var paa 20 Tdr. Halvdelen var Sandjord, der var bedst til Rug og Kartoffler. Vi havde da skam Tjenestefolk, da jeg var mindre. Faktisk havde vi baade en ung Karl og en Pige. Sommetider var Karlen en Fætter. Der skulde malkes med Haand og luges Roer. Alt blev gjort med Haandkraft.

Mælken

Rundt i Amstrup Skov gik Vejen, som Mælkevognen kørte paa. Der var smaa Stikveje op til Ejendommene, saa alle skulde køre Mælkespandene ud til Sandvejen. Det skete for de fleste med Trillebør. Vi hjemme havde en lille Gig, hvor der kunde staa 4-5 Mælkespande, og saa skulde der spændes en Hest for.

Naar Returnælken d.v.s. Vallen, der var til overs fra Osteproduktionen paa Falling Mejeri, Skummetælken og Kærnemælken, der var fra Smørfremstillingen, kom igen efter ca. 3 Timer, skulde der køres igen efter den. Det blev brugt til Dyrefoder. Vi brugte kun ca. 2 Liter Sødmealk dagligt, saa vi sparede ved at hente Skummetmealk og Kærnemælk til Madlavningen, især til Mælkegrød af forskellig Art. Altsammen for at øge Indtjeningen.

2. Rundt i Amstrup Skov var der 18 forskellige Steder, hvor der skulde deles Mælkepenge ud hver Uge. Det gik paa Skift og Pengene kom i en gul Konvolut fra Mejeriet og blev lagt ved Spandene. Vi holdt selv rede paa, naar det var vores Tur til at gaa med Mælkepenge. Vi havde Kontakt med alle Beboerne i Amstrup Skov, fordi vi jævnligt saas paa Grund af Pengeomdelingen.

Vi faar Strøm

- 3 Det Aar jeg begyndte i Skolen i 1924, fik vi bygget en Trælade, og vi fik Elektricitet. Vi maatte selv betale en Luftledning paa 1 Km til Amstrup. Det var et virkelig Gode.

Vi havde en Fætter (Møller fra Svinballe senere gift med Mary) til at bo hos os (Regnskabet fra 1924 viser, at han betalte 20 Kr pr. Mdr. for at bo hos os). Derfor var det nemt at faa Træarbejdet lavet.

4. Vi fik nyt Tærskværk og Kværn, og der blev lavet et Kornloft, saa Kornet kunde løbe i Kværnen. Nu kunde vi hejse det købte Korn lige fra Vognen og op paa Loftet ved Haandkraft. Før havde vi en Hestegang til at trække Tærskværket. Der skulde gaa én bag ved Hestene, for at drive dem rundt. Dengang købte vi billig Russerbyg ca. 7 Kr. Td., og vi købte ogsaa en del Majs.

Inde fik vi Lys alle Steder. Før havde det været Petroleumslamper inde og Flagermuslygten ude.

Vi faar Radio

5

I 1930 fik vi en Radio. Det var en stor Begivenhed. Naboen havde et lille Krystalapparat. Det havde vi faaet lov at prøve. Vi skulde have Hovedtelefon paa for at kunde høre. Vi fik et lille Apparat med en Akkumulator og en Højtaler der hang paa Væggen. Det skulde lades op ca. hver Maaned, men det gjorde Købmanden. Han stod for næsten alt.

Det var helt Luksus at høre Musik og Oplæsning fra Radioen hjemme i Stuen.

Far var virkelig meget optaget af Radioen. Han var politisk interesseret, saa han fulgte meget med i, hvad der skete, selvom han ogsaa havde Avisen "Odder Venstreblad", der var radikal.

Ellers havde vi kun en Zitar, naar vi vilde høre Musik. Det var et Strenginstrument. Vi spillede efter Mirakelnoder, som vi bl. a. kunde faa fra Familiejournalen. De viste hvilke Streng, vi skulde spille paa ved Hjælp af en Spilleplade, som vi lagde under Strengene. Saa gjaldt om at huske Melodien. Vi spillede mest Sange, men Marseillaisen og Bjørneborgens March havde vi dog Noder til.

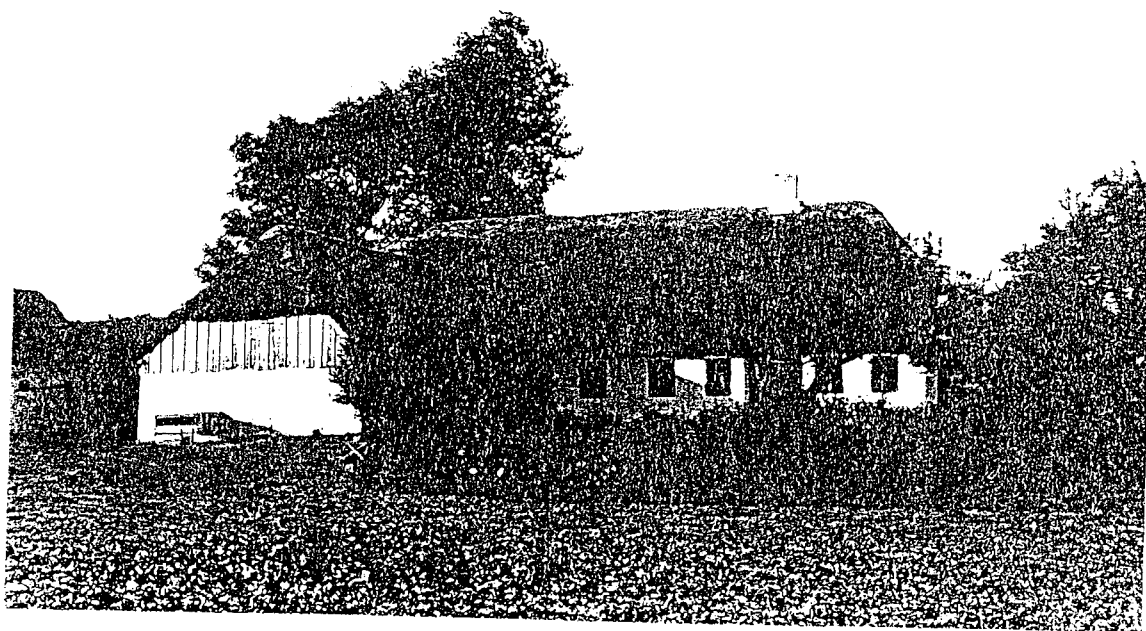
Pigerne fra Skovgaard, der var ældre end jeg, kom sommetider paa Besøg. Saa kunde det ske, at vi sang fra Højskolesangbogen. Det skete ogsaa, at de havde en Kludepose med Smaastumper Stof med til os til at sy Dukketøj af. De var saa fine, mange var af Silke, saa vi tog ofte Kludene frem kun for at beundre dem. Vi vilde helst have smaa Dukker af Celluloid. Det var lettere at faa Stoffet til at slaa til til en Dukkekjole. Vi trævlede ogsaa Garn op til at strikke Trøjer til Dukkerne.

Pigerne havde gaaet i Skole med min Kusine Møller Marie. Marie boede hos Bedstefar og Bedstemor og gik i Skole i Aalstrup. Hendes Mor Karen var syg, saa hun blev passet her i nogle Aar, men det var før, jeg blev født. Hun vilde ikke hjem, da det blev bestemt. Karen døde fra 6 Børn.

Naboerne

Vores nærmeste Nabo var "Frejsen og Sture Dis" d.v.s. Jens Frederiksen og Kirstine. Kirstine var "Sture Dis" og jeg var "Lille Dis". De boede paa en lille Landejendom hen ad Vejen. Vi havde ikke ret mange Børn at lege med. Vi tog saa om til Naboen Jens og Kirstine. Jens var Fars Halvfætter. Dem

kom vi meget sammen med. Her lærte jeg at sy og at strikke, inden jeg kom i Skole. Vi byttede Avis. Jeg havde en lille Kurv til at bære den i. De flyttede til Amstrup By i 1924. Han lavede Træsko for at tjene lidt til Føden. De havde ogsaa en Ged. Den stod i Vejgrøften om Dagen. Den skulde flyttes for at faa nyt Græs at æde og hentes hjem om Aftenen. Jens Frederiksen slog ogsaa Vejgrøften med Le for at faa Hø til Geden om Vinteren. Dengang brugte vi Børn Fløde i Kaffen. Jeg kunde ikke lide Gedefløde, for den smagte af Ged, men det gjorde ikke dem noget. Jens Frederiksen kom og hjalp os, naar et større Arbejde skulde gøres. Far kunde ikke kalke Husene, uden at Jens hjalp til. De havde Datteren Marie hjemme. Hun havde daarlig Ryg og var nødt til at bære Læderkorset. Hun oppebar en meget ussel Invaliderende, saa hun begyndte at sy for Folk. Hun kom ned til os og hjalp med til at lave vores Tøj. Til vores Bryllup den 8.5.1941 syede hun min Kjole og lavede Maden til Gildet, for hun hjalp som Regel, naar vi havde Gæster. Hun fik 10 Kr. for Arbejdet, kan jeg huske. I det hele taget var hun dygtig og økonomisk. Da Moderen døde i 1930 blev hun hos Faderen for at holde Hus for ham. Senere blev hun gift med en Kusines Enkemand og blev Købmandskone i Aarhus. Da Manden døde videreførte hun Forretningen.

Naboejendommen, hvor Jens Frederiksen boede.

Jeg bliver større

En Skarnsknægt som ny Nabo

Omkring da jeg begyndte i Skolen, fik vi andre Naboer efter Jens Frederiksen. De havde en Pige et Par Aar yngre end mig. Hun var af den Slags, der slet ikke vilde sige noget. Det havde hun efter Faderen. De levede nøjsomt. Konens Far fik Aldersrente. Det gav lidt Penge i Huset. Saadan var det hos mange Smaakaarsfolk ogsaa i Amstrup. De fleste Ejendomme i Amstrup Skov var smaa paa ca. 10 Tdr. undtagen Jensgaard og Skovgaard. Folk havde ca. 4 Køer. Der herskede Nøjsomhed mange Steder. Konen fik travlt med at købe fint Tøj, naar Køen blev solgt og der var Penge i Huset. Senere gik det ned ad Bakken for dem. Der var ogsaa en Dreng paa min Søsters Alder, men han var en Skarnsknægt, der kunde finde paa at skyde en Bold i Hovedet paa Bedstefaren og spise alle Sveskerne, inden han kom hjem fra Købmanden. Engang spiste han en 1/4 Lagkage til en Fødselsdag. Efter 5-6 Aar flyttede de op til Baunebjerg ved Aalstrup. Lise og Frederik Graabæk flyttede saa ind. Dem kom vi meget til. De havde det ogsaa smaat. De havde Børn i vores Alder: Adolf og Jens.

Piers Anne

Lege, Skovtur

Vi legede ikke med mange Børn inden Skoletiden. Inden jeg skulde begynde i Skolen, gik jeg til Piers (Peter Hansen) Anne. De boede ved Mosen ved siden af Skovgaard (Hans Hansens Ejendom). Hun lærte mig Tallene og Bogstaverne, inden at jeg kom i Skole, og var jeg god til det, fik jeg et Glansbillede. Hun var mindst 5-6 Aar ældre end jeg, men hun kunde godt lege med Køer paa Græs. Saa havde vi Køer, der var lavet af en Pind med to Horn, og om Halsen var der skaaret en Ring til Snoren, der var tøjret og saa et Søm til Tøjrstage, fordi Køer selvfølgelig stod tøjret dengang. Vi havde en Vaskebænk som Stald. Den blev lagt ned.

Vi lavede ogsaa Dukker af Mælkebøtteblomster og prikkede og syede paa Vedbendblade med Tjørmenaale. Vi lavede ogsaa Tøj til de smaa Dukker. Det var smaa Stumper af Tøj og optrævlet Garn. Det var ikke noget af Værdi, som vi maatte bruge.

Vi blev passet der, hvis Far og Mor skulde i Byen om Aftenen.

Jeg husker, at vi var ude at slæde i Maaneskin en Vinteraften med Sne, en Gang vi besøgte dem. Det var paa den lille Bakke paa Vejen ned til Annekset (Fængslet).

Mor og Annes Mor Andrea var jævnaldrende, og de hjalp hinanden med at sy Tøj. Vi holdt ogsaa Familiejournalen sammen. Den læste Anne højt for os. Jeg husker især "Willy paa Eventyr".

Besøgte de hinanden spillede Mor "L'Hombre" med Far og Pier. Han var tunghør og derfor ikke let at snakke med.

Piers Far, Jens Hansen, boede hos dem. Det var ham, der havde bygget Stuehuset. Det var den letteste Maade at klare Pengesagerne paa. Pier var Enebarn. Hans Far fik det, han skulde bruge, og for Pier var det en nem Maade at komme i Gang paa. Pier var lidt forkælet, fordi han var Enebarn, men der herskede ogsaa solid Velstand i Hjemmet. Jens Hansens Død var det Første, jeg husker, og vi manglede ham, naar vi kom der.

De havde ogsaa en Dreng Jens, som Sigrid legede med.

De havde en Gran- og Fyrreplantage lige neden for Granskoven (hvor Thomas fra Gylling havde Sommerhus). Der lavede vores Forældre et Telt af Granrafter og Salpetersække (tjærede Sække til Kunstgødning). Saa tog begge Familier derop og drak Eftermiddagskaffe paa Sommersøndage, og vi Børn kunde ogsaa lege der. Vi hentede Mos, som vi kunde lave Bænke af. Vi hentede Mosset i Granskoven, saa vi var nødt til at bære det et Stykke.

I Februar det Aar Sigrid og Jens skulde begynde Skolen, døde Andrea. Det var noget med Hjertet. Hun havde været syg nogle Dage. Efter den Tid havde Pier Husbestyrerinder. Nogle af dem havde selv Børn med. De var der ikke altid ret længe, og hans Linned og Ting og Sager skrumpede ind, fordi de tog det med sig, naar de rejste til en anden Plads. Dengang var Lagnerne hjemmevævede af Hør, og de kradsede, naar man laa i Sengen og skulde sove.

Anne kom paa "Den Private Realskole" i Odder og boede paa selve Skolen. Hun kunde ikke komme der ellers, fordi hun havde Klumpfod. Hun kom paa Sygehuset i Odder for at faa Foden opereret. Anne glædede sig til, at hun skulde blive bedre. Jeg græd over, at hun skulde skæres i. Pier solgte Ejendommen og købte Hus i Ørting Mose. Der kunde han have Bierne med.

Det gik han op i. Anne blev senere Elev i Landbobanken. Efter den Tid saa vi ikke mere til hende.

7. I Skole

Da jeg skulde til at gaa i Skole i 1924, fik jeg et Tornyster som Drengene. De fik dengang Tornystre med Sælkind udvendig som Pynt, hvorimod Pigerne fik grønne Rygsække. Jeg maatte finde mig i at faa saadant ét flot Tornyster, fordi det holdt bedst. Det var jeg meget ked af, og jeg græd over det. Jeg blev først fri for det, da Niels skulde i Skole 5 Aar senere. Da fik jeg en Mappe med Haandtag. Det var ikke altid praktisk at gaa med den i Haanden, for vi havde langt at gaa til Aalstrup Skole (ca. 3 Km.). Men jeg var lykkelig for Tasken.

Om Sommeren cyklede vi. Jeg havde en gammel Cykel.

Vi gik til Skole om Vinteren. Naar vi kom til Aalstrup By, fik de andre Børns Mødre travlt med faa deres Børn gjort færdige og sendt af Sted, for saa vidste de, at det var Tid. Læreren klappede i Hænderne, naar vi skulde komme ind.

Naar vi gik, var vi hjemad en stor Flok i alle Aldre. Hvis det blev uventet Uvejr, var vi glade, naar en Voksen fra Amstrup Skov hentede sine Børn. Aage Jensen, Olga Far, var det gerne, som kom og gik foran.

Min Fars Regnskaber

Far førte Regnskaber. Far gik meget op i Regnskaber. Helt fra 1904 førte han Regnskab for sin Far. Han holdt rede paa Mælken, som Køerne gav, og førte det ind i Regnskabsbogen. Mælken blev vejjet regelmæssigt ca. hver 3. Uge. Der blev ført, hvad Svin, Høns, Køer og Marken havde af Udgifter og Indtægter. I Regnskabet kan man ogsaa se, hvad alle Pengene blev brugt til i den daglige Husholdning. I 1924, hvor jeg begyndte i Skolen, blev der købt til Husholdningen for 1901,80 Kr., og andet Privatforbrug var 1038,55 Kr. Hele Indtægten paa Gaarden var 9448,83 Kr., hvilket gav et Overskud paa 1391,16 Kr.

Det vi mest købte var Rugbrød, Mel i Sække, Sukker, Te og Kaffe. Vi købte aldrig Snaps, men Øl og Sodavand til højtidelige Lejligheder, men kun én til hver.

Naar vi var i Odder for at handle, maatte vi gøre Rede for, hvad Pengene var blevet brugt til, naar vi kom hjem. Regnskabsbøgerne har jeg stadigvæk.

Slik og daarlige Tænder

Vi købte det meste hos Købmanden i Amstrup. Vi betalte, hvad der var skrevet i Bogen en Gang om Maaneden. Saa var det, at vi fik et Kræmmerhus Bolsjer. De kom i en Daase, vi havde til det samme. Vi havde aldrig Penge med til Slik. Vi fik saa et stykke Slik, naar der skulde ske lidt godt.

Jeg tænker paa, om der er derfor vore Tænder var saa daarlige, men vi børstede heller ikke Tænder. Det gjorde man almindeligvis ikke ude paa Landet dengang. Vi havde saa raadne Tænder, at vi ikke kunde sove for Tandpine. Vi fik saa et saa et Stykke Vat med Kamferdraaber puttet ind til Tandem. Efteraaret før jeg skulde konfirmeres kom jeg til Tandlæge for første Gang, og jeg havde en masse Huller. Det kostede vist 7-9 Kr. for hvert Hul, saa min Mund kostede vist omkring 100 Kr. Der hændte, at Unge fik ryddet Overmunden i Konfirmationsalderen for at faa Gebis. Jeg tror nok, at jeg fik den første Protease som Fortænder i Overmunden i 18-Aarsalderen.

Vi vaskede os i et Vaskefad i Vasken ude i Køkkenet, som regel Hoved og Hænder. En Gang i mellem kunde vi faa vasket Fødder i et Fad paa Køkkengulvet. Saa sad vi paa Tørvekassen. Fødderne kunde være helt sorte. Vi havde næsten altid varmt eller lunt Vand i Vandgryden (ca. 5 L.) i Komfuret, som blev varmet op, naar vi lavede Mad. En Gang imellem vaskede vi Haar. Saa fik vi Sæbe i Øjnene.

Om Sommeren badede vi i Havet. Vi mener ikke, vi fik Bad hver Maaned.

Min Barndoms Pligter

Lommepenge

Skoleudflugt

Vi Børn tjente Lommepenge ved at luge Roer. Vi fik ca. 5-25 Øre pr. Række. Da jeg var otte Aar havde vi ingen Pige. Det var ikke nødvendigt mere.

Jeg havde længe holdt Toilettet for 5 Øre om Ugen. Pengene blev puttet i Sparebøssen og senere sat i Sparekassen. WC'et, som var et Lokum, var et lille Træhus for Enden af Kostalden. Jeg skulde skure Brættet. Det var af Træ. Det var et stort bredt Sæde med Hul i. Under Hullet stod en Træspand, der blev tømt, naar den var fuld. Foran var der ogsaa Brædder, saa Lokumspanden ikke var saa synlig.

Aviserne blev lagt derud, fint skaaret i Stykker til Toiletpapir.

Spanden blev tømt i Askemøddingen, som var et Hul syd for Vaskehuset. Det blev brugt til Husholdningsaffald og Aske fra Komfur og Kakkelovne. Det var ca. 5 M. fra Brønden, hvor Pumpen stod, hvor vi hentede alt vores Vand til Husholdningen. Den stod midt i Baggaarden mellem Stuehusgavlen mod Syd, Vaskehuset og Gavlen paa Stalden.

Naar vi var paa Skoleudflugt havde vi Penge med. Jeg tror, det var 2 Kr. til en Dag. Der var enkelte Drengene, der allerede var ude at tjene. De kunde godt have 10 Kr. med.

Skoleudflugterne gik det første Aar til Horsens. Vi kunde køre gratis med Toget. Næste Aar var vi i Aarhus og sejlede fra Havnen til Ørnereden i Marselisborgskoven. Naar vi var 12 Aar kunde vi komme med paa stor Tur f. Eks. til Viborg, hvor vi saa Domkirken og spiste vor medbragte Mad ved Skovpavillonen Borgvold ved Viborgsøen. Vi var i Aalborg og i Odense, hvor vi saa Knud den Helliges Grav.

Slægten

Min Oldefar

Min Oldefar Søren Nielsen kom til Amstrup i 1819 og boede efter Svinget i Amstrup ca. hvor Vejen gaar ned til Henrys Ejendom. Han var født i 1791 og var Søn af Mølleren i Blirup under Serridslevsgaard ved Hovedgaard og blev derfor kaldt Møller.

Da hans første Kone, med hvem han havde flere Børn, døde, blev han gift med min Oldemor Karen Jørgensen fra Ørting. Min Bedstefar Niels Sørensen Møller var den ældste af deres Børn og blev født 1838. Senere købte han Navnet Møller for 37 Kr.

Min Bedstefar

Niels Møller

Samovaren

Da min Oldefar døde i 1864 overtog min Bedstefar Gaarden, som i 1865 blev flyttet ned til Bunden af Lerdrup Vig, hvor den stadig ligger.

Gaarden blev flyttet Sten for Sten. Tømmeret blev ogsaa brugt igen.

Naboerne havde antagelig hjulpet med Arbejdet.

Den 10.1.1865 blev min Bedstefar gift med min Bedstemor Ane Kirstine Jensdatter, der var født i Gylling, men Forældrene Karen og Jens Rasmussen boede i Kjærsgaard (ved Aakær). Niels Sørensens Mor, Karen Jørgensen, flyttede ogsaa med som Aftægtskone. Der kan ikke have været meget Plads til hver, for de fik 11 Børn, der overlevede, deraf var de 3 Piger: Søren, Karen, Jens, Mikkel Peter, Karoline, Jørgen Otto, Niels, Frederik, Karl, Kirsten og Magnus.

Dengang bagte de selv alt Brød, og de har sikkert været selvforsynende med alt. Far fortalte, at de havde holdt Faar.

Min Bedstefar var i Sogneraadet i Øting-Falling Sogn fra 1884 til 1906. Han var i en Periode Sogneraadsformand. Da Bedstefar havde arbejdet uden Løn, fik han en Gave af Beboerne i Sognet, da han holdt op. Det var en forsølvet **Samovar**, en Temaskine. Det blev vort Hjemms Klenodie, for vi fik den, da Bedstefar døde. Senere har Sigrid faaet den. Den stod til

Pynt i Bufféten, og blev kun en sjælden Gang brugt til at lave Te paa, naar Familien blev til Aftensmad, naar de var paa Besøg.

I 1915 holdt min Bedstefar og Bedstemor Guldbryllup. Det blev holdt hjemme paa Ejendommen. I den Anledning fik de igen en Gave af

Beboerne i Sognet: to Lænestole og en Chaiselong.

Sognepræst Due i Ørting gav dem en signeret Bog "Kunde du Tro" af Vilhelm Malling, der var Præst ved Valgmenighedskirken i Odder. Bogen har jeg i en Skuffe. Jeg har ogsaa Skatteligningen for hele Sognet fra 1893, for ikke at glemme det lille Bord med tre Skuffer, der dengang var Sognets Skrivebord.

Samme Aar købte min Far Ejendommen for 17.000 Kr. Paa det Tidspunkt havde han været hjemme nogle Aar. Mine Bedsteforældre flyttede saa til Randlev, hvor de byggede Hus over for Smedjen.

Min far Mikkel Peter Møller

Soldat, Gymnastiklærer,

Karl, Sogneraadsmedlem

Min Far var indvalgt i Sogneraadet i to ikke sammenhængende Perioder. Det var vist inden Første Verdenskrig, inden han blev gift. Han talte da om, at han havde inddelt Brændselsrationer (Træ) til Folk.

Far var i sine unge Dage Soldat i København. Det optog ham meget, og han fortalte meget om det.

Han blev Underkorporal, og havde saaledes Forstand paa Gymnastik. Han var paa Vallekilde Højskole ca. 1890. Forstanderens Kone hed Sigrid Trier. Senere fik min Søster som sagt det Navn. Normalt blev Pigerne opkaldt efter Bedstemødrene. Jeg er jo opkaldt efter min Fars Mor.

Senere blev han Gymnastiklærer paa Sørup Højskole paa Sydfyn. Hans Betaling var saa et Elevophold. Han har været Karl i Henne i Vestjylland, og han har været paa en stor Gaard ved Skamlingsbanken. Han var ogsaa Karl ved Rodskov, i Løgten, i Fensten og andre Steder. Saa han havde været ude i Verden i sin Ungdom.

Min Fars Familie

Faster, Kirsten

Min Faster skulde saa hjælpe mine Bedsteforældre, da de flyttede til Randlev. Hun boede i Smedjen lige ved, da hun var gift med Smeden, Onkel

Hans. Faster Kirsten fik ingen Børn selv, men min Kusine Ellen (udvandrede i 50'erne til Sverige med Manden Jeppe) blev adopteret, men hun var jo ogsaa en Brordatter. Hendes Mor Thora i Aarhus var syg, og der var 4 Børn mere. Ellens Mor havde faaet den ene Lunge fjernet, og havde været paa Sanatorium.

Af min Fars Brødre fik tre en Uddannelse: Farbror Karl (Ellens Far) til Købmand, Farbror Søren og Farbror Niels til Tømrer og Snedker.

Min Far vilde ogsaa gerne have været Tømrer, men det kunde ikke blive til noget, for det blev ham, der skulde være hjemme hos Forældrene paa deres ældre Dage.

Faster Karen døde i 1912, da hun havde faaet 6 Børn. Hun var Mor til Anne, Marie, **Møller**, Kirstine, Karoline og Hans. De havde en lille Ejendom i Vitved. Den ældste Datter Anne blev hjemme og passede Moderen. Senere blev hun gift med Hans og fik en Ejendom ved Solbjerg. De 2 Farbrødre døde, da de havde faaet Landejendomme som den der hjemme.

Det var Jens i Tønning. Han døde i 1912. Han havde en mindre Ejendom. Han havde to Børn, Niels og Gudrun, der var lidt ældre end mig. Omkring 1930 døde Gudrun i Tørring af Tuberkulose, efter at hun lige var blevet gift.

Barnebarnet er Jens Møller i Holstebro.

Saa var der den yngste Farbror Magnus i Vestbirk, som døde i en ung Alder, 40 Aar. Han havde ogsaa to Drenge. Den ene overtog senere Ejendommen.

Saa var der Jørgen Otto, der havde en Ejendom ved Stenstrup paa Fyn. De havde 4 Børn. De kom sjældent paa Besøg p.G.a. Kørerne.

Kun Farbror Frederik og Mathilde fra Voerladegaard kom af og til, fordi de havde Bil.

Min eneste overlevende Faster, Kirsten, var som sagt Smedekone i Randlev, og der boede hun til i 30'erne. Onkel Hans døde i 1933, men hun blev ved med at have Smedjen nogle Aar. Senere solgte hun den til en Svend, men hun fik nærmest ingen Penge ved Salget af Hus og Smedje, for Tiderne var daarlige. Hun maatte ernære sig ved at sy og strikke, og levede meget spartansk. De sidste Aar boede hun paa Rørthvej i Odder paa første Sal i en Villa.

Mine Mine Farbrødre

Farbror Niels fotograferede, saa han havde altid travlt med at forevige hele Familien. De kom ogsaa af og til, for de havde jo ingen Børn. De var ret omstændelige med, hvad de foretog sig. Tante Gudrun vilde gerne have Æg og Grønsager med fra Haven. Tante Gudrun var Bogbinder. Jeg har nogle af de fine Bøger, som hun har indbundet. Det var dem, vi kom til, naar vi var i Aarhus, men vi blev ikke budt til Gilde ved dem, og det samme gjaldt for de to andre Farbrødre i Aarhus.

8 Far overtager Ejendommen

Politik, Giftemaal

De sidste Aar var Far Medhjælper derhjemme, og han var ogsaa optaget af Politik. Han var rigtig i sit Es, naar der blev Lejlighed til at diskutere Politik, især Radikal Politik, men min Far var ogsaa meget optaget af Retsforbunders Ideer eller Georgeismen, som det hed dengang.

Da Far havde overtaget Ejendommen i 1915 var han nødt til at faa en Husbestyrerinde. Det blev min Mor Karen Rasmussen, der kom 1. Oktober 1915. Den 30.4.1916 blev de gift i Holme Kirke. Der var ingen, der vidste det, men de fik Kongebrev, for det skulde gaa lidt hurtig, saa der var ingen Lysning i Kirken, som det var almindeligt dengang. Far var 46 Aar, og Mor var 25 Aar. Hun kom fra en stor Børneflokk i Holme. Der var 10 Børn der.

Min Mor havde tjent forskellige Steder f. Eks. ved Jelling, i Vitten og i Aarhus. Hun havde ogsaa gaaet paa "Fyns Stifts Husmandsskole". Jeg har stadig hendes Skudsmaalsbog.

Den 18.1.1917 kom jeg til Verden. Jeg har hørt det skete i en Snestorm. Dengang kom Sognets Sygeplejerske og passede baade Mor og Barn ved Fødsler, og trængte der til Gulvvask gjorde hun ogsaa det.

Mine Søskende fødes

Jeg fik den 19. Januar 1920 en Søster Sigrid og 15. November 1921 en Bror Niels. Jeg mener at huske, vi fik baade Sigrid og Niels. Før den Tid havde min Far leget med mig. Han hoppede og sang "Højt paa en Gren en

Krage sad” rundt paa Gulvet med mig. Senere kunde han ogsaa danse “Lotte gik Lotte gik op og ned ad Gaden”. Det foregik paa Køkkengulvet mellem Komfur og Køkkendisk.

Min Fætter Niels **Møller** lavede ogsaa Sjøv med os, naar han i Perioder boede hos os. Han hjalp til. Som 17-aarig fik han Gigtfeber og fik skæve Hænder og blev handicappet. Møllers Søster Karoline var Pige i 4 Aar hos os. Efter Morens død, følte de, at de hørte til i Amstrup hos os. Faren giftede sig igen og fik 4 Børn.

9. / 12

Min Far gaar paa Jagt

Jeg har altid syntes, at min Far var en gammel Mand, til trods for han kun var godt Halvtreds Aar i min Barndom. Han var gammeldags helt igennem. Han gik med Spændstøvler, som kun gamle Mænd brugte, og ikke med Snørestøvler, som var mest almindeligt dengang. Sko brugte han ikke. Han kunde heller ikke lide de stive, løse Flipkraver, men der blev syet nogle Kraver af blødt Stof. Naar han skulde til Fest, hadede han det, naar han var nødt til at tage det stive Kravebryst paa. Han brød sig ikke om at skulde af Sted. I sine unge Aar havde han været meget ude, men jeg kender ham kun som en Mand, der helst vilde være hjemme. Han havde en Cykel, men han var klumpet til at cykle.

Han havde ogsaa Interesse for Skydning med Riffel. Vi havde mange Skeer, der var Præmier i Skydekurrencer.

Far gik ogsaa paa Jagt. Jeg husker, at han fik en ny Bøsse. Vi fik nok kun én Hare hvert Aar. Det var alt, hvad det kunde blive til, for de Folk (Lindenæs, Skovgaard), han havde lejet Jagten af, skulde ogsaa have en Hare.

Som ung havde min Far nok været mere med paa det Nye. Han var den første, der købte Saamaskine i Amstrup. Han lavede ogsaa om paa Stalden, men senere holdt han paa det gamle og kendte.

Vi havde ogsaa en Jagthund. Det var en tysk Korthaaret. Det var en Hanhund, der hed Snap. Det gjorde vores Hunde altid. Den stod bundet ude i Gaarden, saa den kunde godt være arrig.

Storesøster

Jeg blev saa Storesøster, den gammelkloge, den artige, dygtig til Haandarbejde, men det havde jeg jo ogsaa lært som ganske lille. Der var ikke andre Børn at lege med i min tidligste Barndom.

Jeg var meget glad for at gaa i Skole, hvor jeg havde Lærerne Thomassen, Harmark og Frk. Andersen. Jeg kunde godt lide at møde andre. Jeg var især god til Regning, men ogsaa Fortællingerne i Historie og Kristendom optog mig. Jeg kan stadig huske det meste.

Sigrid, troede jeg, aldrig fik lært noget. Sigrid havde ikke Tid til Indesysler. Hun vilde helst lege ude. Hun vilde helst klatre i Træer, og var lidt af en Vildkat. Naar hun blev drillet, var det med: "Sisse, Sisse Skovkat". Hun fik syet et par Overalls, fordi hun altid rev sine Kjoler i Stykker.

Niels var ogsaa af den stille, forsigtige Slags ligesom jeg. Han funderede over saa meget. Han kunde gaa op i de smaa Ting, for at finde ud af, hvordan det bedre kunde fungere. Han var lidt af en Opfindertype. Han fangede Graaspurve i Tagskægget. Naar Fjerene var pillet af, var der til to Bid Mad. Som større elskede han at fiske, og havde overhovedet ikke Lyst til Landbrug, hvilket det blev forventet af ham som den eneste Dreng. Paa et Tidspunkt som Ung tog han egenraadig en Læreplads som Tømrer.

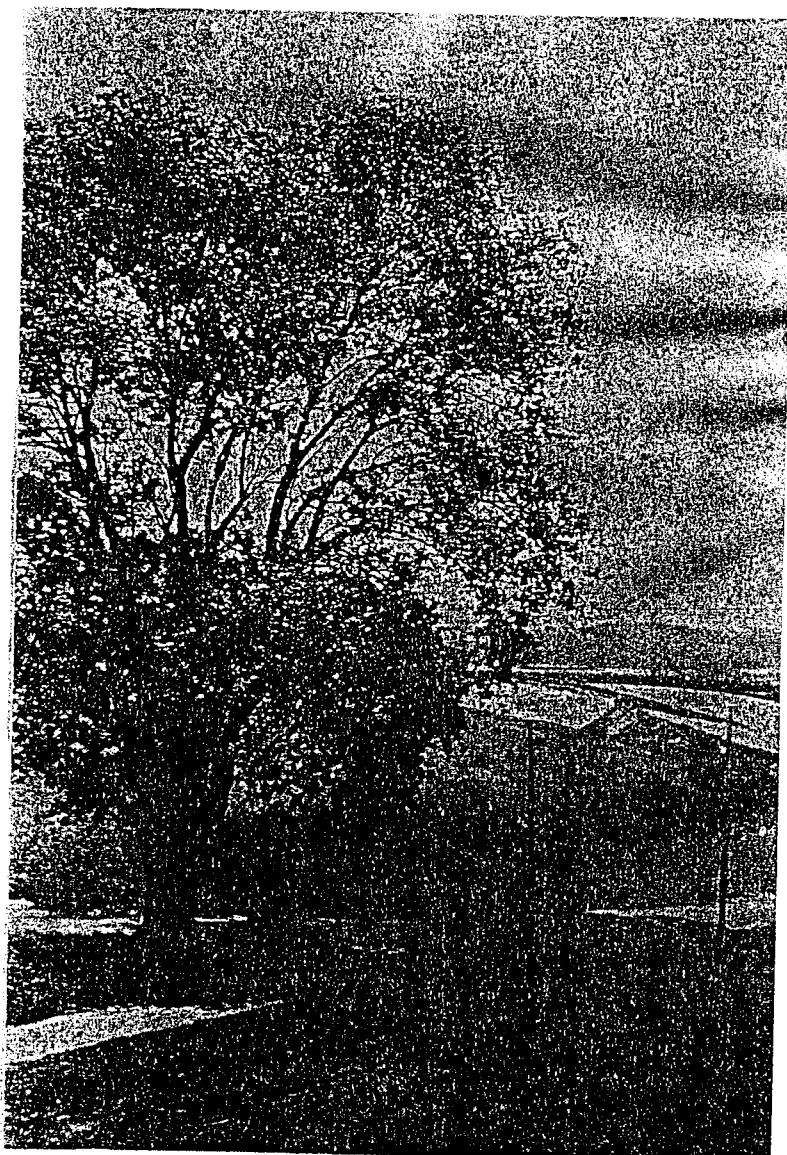
Min Mor flytter efter at Far døde

Efter Krigen var der forfærdelig meget Sandflugt. Da Jorden var sandet, havde der altid været Sandflugt i Amstrup Skov, naar Markerne laa bare. Men saa blev det meget værre. Træerne i Granskoven var blevet fældet til Brændsel til Mejeriet. Min Mor lod saa nogle Læbælter plante. Læbælterne af Seljerøn staar der endnu.

Som Børn cyklede vi paa Skellet op til Holger Forsberg, fordi det var umuligt at cykle paa Sandvejen, og det var meget kortere. Der var en Sti der. Stien var ogsaa god til at trække Køerne paa, saa det gjorde Holger Forsberg til vores store Ærgrelse, og Stien blev trampet op, og vi fik forfærdelig beskidte Sko. Senere efter at Far døde, blev en Markvej lavet om til Vej, saa var det meget lettere at komme til Gaarden.

Da min Mor Karen Møller solgte Gaarden i Amstrup Skov i 1947 efter at min Far døde i 1943, fik hun 42.000 Kr. for den. Der var Gæld for 8.000 Kr.

Hun skulde saa leve af Renterne (4%). Først boede hun til Leje i et Hus ved Siden af Centralen i Falling. Senere købte hun et gammelt Hus ved Kirken, som Niels satte i Stand. Folkepensionen var meget beskedent, saa hun havde heller ikke meget at gøre med. Derfor gik hun ogsaa i 50'erne ud for at stoppe og lappe og fik saa Maden og en Skilling.

Det stor Poppeltræ fra ca. 1880, som min Far plantede ude ved Vejen til Alrø. Udsigt til Uldrupbakkerne og Grusgraven.

Dagligdagen

Vaskedag

Vores Vask var ogsaa lidt besværlig. Først skulde Tøjet sættes i blød i Sodavand (Vand med Soda). Næste Dag begyndte vi med at koge det fineste Tøj i Gruekedlen i Vaskehuset. Den var muret op. Saa kunde man fyre op i den. Inderkarret var af Jern, saa Tøjet maatte ikke staa i blød Natten over. Det var finere at have emaljeret Kar eller Kobberkar. Senere kom det mere snavsede Tøj i Vandet, som skulde bruges igen, og saa skulde det koges. Det kulørte Tøj kom senere i og allersidst Malketøjet. Der var ikke ingen Sæbe tilbage i Vandet til sidst, naar vi var færdige. Vi brugte brun Sæbe, men det var skrap. Det bedste var Sæbespaaner. Vi købte Sæben som en fast Blok. Vi lavede selv Sæbe af døde Grise. Naar Tøjet var kogt skulde det skrubbes godt paa Vaskebrættet i en Træbalje. Alt Vandet skulde hentes ved Pumpen ude i Baggaarden i en Zinkspand.

Vi skyllede Tøjet i Haanden i et Trækar under Pumpen. Det var koldt om Vinteren.

Vi varmede ogsaa sommetider Vand til at tage Bad i, naar vi alligevel havde Ild i Gruekedlen, og Vaskehuset var lunt.

Køkkenet

Vi havde ingen Vand inde. En Spand med Vand og et Pottemaal stod paa en Stub af et Kirsebærtræ ved siden af Komfuret. Ovenover hang Saltkassen. Paa Væggen over Komfuret var Grydelaagene hængt op. Paa den anden Side af Komfuret stod Tørvekassen. Den var med Laag, saa den var en yndet Siddeplads paa grund af Varmen. Vi Børn havde Pilekurve, som vi skulde hente Træ og Tørv fra Brændehuset i. Vi fik Brændet, ca. et Par Rummeter, fra Eskekrogen i Uldrupengene, hvor vi havde et Engskifte. Paa Grund af de fugtige Engarealer, kunde Træet kun fældes og hjemkøres, naar der var Frost.

Om Sommeren havde vi kun den Varme, som Komfuret gav, saa Køkkenet var et Samlingssted. Fra Maj, naar der var blevet gjort Foraarsrent, altsaa Hovedrengøring, blev der ikke fyret mere i Stuen i Kakkelovnen. Der

fyrede vi med Kul. Vi havde en Skærm foran Kakkelovnen, for at det ikke skulde svine mere end nødvendigt.

Jeg havde ogsaa Arbejde med Gafler og Knive. De var ikke rustfrie, saa de blev pudset i Knivpulver eller Smergellærred for at holde dem nogenlunde ordentlige. Komfuret blev ogsaa sværtet sort, og Komfurstangen af Messing skulde pudses.

Vi opbevarede Maden i Kælderen

Maaltider

I Halvkælderen for Enden af Køkkenet stod ogsaa Saltkarret, hvor Kødet fra Grisen, som vi slagtede, blev nedsaltet. Før det kunde laves til Frikadeller, maatte det udvandes. Vi spiste ogsaa stegt Flæsk mange Gange om Ugen. Over Saltkarret hang Flueskabet. Det var et Skab med tyndt Fluenet, saa Insekterne ikke kunde komme til Maden. Leverpostej var en Luksusspise. Vi fik det kun, naar vi lige havde slagtet. En Gang imellem købte vi for 50 Øre Leverpostej, naar vi var i Odder for at handle, men det holdt sig kun nogle faa Dage.

Vi fik gerne Øllebrød til Morgenmad. Osten købte vi paa Mejeriet. Vi fik gerne Formad, inden Kødet blev serveret, som Regel Grød, som var billig Mad, og som mættede. Det kunde være Kærnevælling, Vælling, Byggrød, Risengrød, Risvandgrød, Sødsuppe og Saftsuppe. Grød af Byggryn og Sagogryn var det almindelige. Risengryn var finere. Bagefter fik vi som Regel Kartoffler med Mælkesovs og stegt Flæsk. Om Lørdagen fik vi altid Sødsuppe og Pandekager. Mor kunde lave et stort Lerfad med Pandekagedej ud af to Æg. Alt, hvad der kunde sælges, blev der sparet paa. Til Aftensmad fik vi Stuede Kartoffler, hvis der var en Rest fra Middagen. Vi spiste Rugbrød med Ost, Marmelade og Spegepølse. Der blev drukket Te til Maden. Vi maatte kun spise ét Stykke Franskbrød.

Købmanden

Købmanden i Amstrup var en Altmuligmand, hos hvem vi fik vi baade Glas, Brædder og Kul. Vi købte en Tons Kul af Gangen om Efteraaret. Det blev leveret med Vognmand. Der var en Vognfuld.

Han malede ogsaa Korn. Inde i forretningen havde han baade Mad, Isenkram, Tøj og Garn. Naar vi skulde have mange Gæster laante vi Glas og

Porcelæn hos ham. Han opladede ogsaa Akkumulatoren til Radioen. Købmanden kikkede ogsaa paa Radioen, hvis der var noget i Vejen. Desuden solgte vi ogsaa vores Æg til ham.

Ølbryggeren

Vi havde ogsaa Ølbryggeren fra Gylling, der kom hver Maaned med et Træanker Øl. Det blev saa tappet paa Flasker, der blev stillet paa Sökkelen i Halvkælderen, hvor der var lidt køligt. Propperne var Genbrugspropper. Den sidste Øl blev gerne sur, da Øllet ikke var pasteuriseret.

Mors Høns

For at øge Indtægten fik vi ogsaa bygget et Træhønseshus bag ved Kostalden. Der blev fældet nogle Frugttræer. Møller hjalp os. Der var kun Smaaruder, fordi Glasset var Genbrug. Senere fik vi bygget ligesaa meget til, men vi kunde nok kun have ca. 120 Høns. Det var Sølvvanddotter, og Mor fik en Rugemaskine til 200 Æg, saa det var begrænset, hvad det kunde indbringe. Rugemaskinen skulde staa i vores Værelse for Brandfarens Skyld, saa vi maatte flytte ud. Den var med en Petroleumslampe. Vi fik ogsaa bygget et lille Kyllingehus ca. 2x2 M. Der havde vi en Kyllingemoder til at varme Kyllingerne under. Den var koksfyret. Den var en Kakkelovn med en Skærm over, men var der meget koldt, maatte der fyres om Natten. Mor tog paa Udstilling med Hønsene. De blev vasket og stillet ind til Kakkelovnen for at blive tørret. Engang fik hun en Sølvske i Præmie, "Odder Dagblads Ærespræmie 1937". Kyllingerne skulde sælges. Det skete ved en Annonce i Avisen. Saa blev Kyllingerne sendt med Posten. Det gav nu aldrig mange Penge.

Vi skulde hjælpe med Markarbejde

Selv om vi ikke havde et ret stort Landbrug hjemme, havde vi en ung Karl og en ung Pige. Fra 10 Aars Alderen var Sigrd og jeg Pigen i Huset. Vi skulde malke Køerne om Aftenen med Haand.

Vi skulde ogsaa luge Roer 3 Gange, og om Efteraaret skulde de tages op. Saa der var nok at gøre. Runkelroerne blev taget op, ved at vi tog om Toppen med Haanden og rykkede dem op og skar saa Toppen af med en Brødkniv. Vi kunde let skære os i Fingeren, og Saften var ikke god for Huden. Den blev sort og Fingrene blev ru. Saften sved ogsaa slemt i Rifterne. Paa Marken skulde Roerne læsses paa Vognen med Hænderne uden Redskaber. Far havde den Idé, at Roerne ikke kunde holde sig, hvis de blev prikket i. Hjemme ved Roehuset maatte vi igen bruge Hænderne, saa vi fik baade daarlig Ryg og Hænder. Vi var glade, naar vi var færdige med Roerne. Kaalroerne var ikke saa besværlige. De blev toppet af med et Jern og læsset paa Vognen med en Greb.

I Haven havde vi et Træ med Sødæbler, der ikke kunde gemmes. Vi havde ogsaa Skovfogedæbler, men de var jo meget tidlige Æbler. Naar Mor bagte blev Sødæblerne sat i Ovn og stegt i Komfurets Eftervarme. Det var herligt, at faa serveret de lune Æbler ude i Marken, naar vi gik og frøs ved Roearbejdet.

Tørvegravning

Vi havde selv Tørvegrav ved Mosen i Amstrup Skov uden for Arne Rasmussens Have. I min tidligste Barndom tog min Far selv Tørv op. Det var Æltetørv. Det skete ud fra en Pynt eller fra en Bred. Det skete med en Ketsjer med en ca. 3 M. lang Stang og en Kurv paa ca. 80 Cm. Man skrabede Dyndet fra Bunden eller Siderne, hvorved den faste Bred blev undermineret. Dyndet kom op i en fladbundet Pram, hvor det blev æltet. Man æltede det ved at gaa rundt i det med Støvler. For at gøre Dyndet fastere, blev der tilsat Hundekød d.v.s. det øverste Lag med Græs og Rødder, som var blevet hakket i Stykker. Bagefter blev Dyndet hældt i Forme med en Skovl paa Enggræsset.

Før de kunde gaa i Gang om Foraaret, maatte der ikke være for meget Vand i Mosen, saa Beboerne (Lodsejerne) skulde sammen rense Grøften med Afløbet til Havet lige Øst for Johannes Brandbyges Ejendom. Det gjaldt jo om at begynde saa tidligt som muligt, saa Tørvene kunde blive tørre inden Efteraaret.

Der kunde ske, at der var Aal i Renden. Der var 4 af Beboerne, der tjente Penge ved at tage Tørv og sælge dem. Vi havde senere Thorvald til det. Han overtog senere alt Værktøjet.

Tørvene passede mest sig selv. De skulde dog vendes flere Gange med en Rive, og senere stakkes i runde smaa Stakke, for at blive godt tørre. Vi lavede ca. 2000 "Taar" om Aaret, som vi selv brugte. Det var gode Tørv fra Mose i Amstrup.

1/2 11.

Med Toget fra Falling

Vi kunde tage Toget til Randlev en Søndag, saa var det billigt at rejse, halv Pris. Først maatte vi cykle eller gaa til Falling Station. Der kunde vi saa tage Toget til Drammelsbæk og saa gaa igen til Randlev. Vi syntes det var flot, naar Toget kom dampende ind paa Stationen, for det var et kulfyret Damptog, og Stationsforstanderen stod og ordnede Signalerne. Der har vel ogsaa været en Togstyrer og en Fyrbøder paa Toget. Billetterne købte vi hos Stationsforstanderen i Stationsbygningen. Der var en Konduktør med Toget. Han aabnede Dørene og billetterede. Var det mørkt om Aftenen, tændte han Petroleumslamper i Loftet. Toget havde altid Fragt med. Der blev ogsaa fragtet Svin til Odder Andelssvineslagteri. Der var Grisestier paa Stationsarealet, som Grisene kunde være i. Her blev de saa leveret i Hestevogn, inden de blev sendt med Toget til Slagtning. Pakhusene, der laa ved Siden af Stationen, var til Varer, der skulde afhentes eller afsendes. Det havde stor Betydning for Lokalsamfundets Handel.

Julen

Juleslagtningen

Julen blev forberedt i god Tid. Der blev slagtet Gris lige før Jul. Til daglig fik vi mest saltet og røget Kød. Slagteren skulde bestilles. Det var bedst at slagte saa sent som muligt, for at Kødet kunde holde sig friskt. Vi var ikke saa forvænte med frisk Kød, saa det var dejlig med fersk Kød. Vi lavede ogsaa enkelte Gange Spegepølser, men de smagte ikke saa godt som dem, vi købte. Der blevet lavet en stor Portion Sortpølser, naar vi slagtede Gris. Tyktarmen vendte Slagteren den indvendige Side udad. Saa skrubbede vi dem med Halmviske og groft Salt. Siden blev de lagt i Vand med Porrer for at tage den værste Lugt. Blodet blev rørt op med Rugmel og Byggryn. Saa blev der tilsat Svesker, Mælk og Rosiner. Tarmene blev delt i passende Stykker. I min tidligste Barndom kom Far hjem med Pølsepinde fra Eskekrogen nede i Uldrupengene.

Pølsepindene blev lavet af Tjørnenaale, der fik Barken skrabet af, og saa blev de brugt til at holde Tarmen sammen i begge Ender. Senere fandt vi ud af, at det var lettere med en Stoppenaal og Bomulds-garn. Blodpølserne blev kogt i Vand i Gruekedlen i Vaskehuset. Vi havde gerne Gæster til Blodpølse, og der var ogsaa mange ældre Bekendte, der lige skulde have en Blodpølse og lidt Slagtermad.

Vi lavede Sursteg til Jul. Det var brun sursød Sovs lavet til med Sirup og Eddike. Saa var der tørrede Æbler og Svesker i. Surstegen kunde holde sig paa Grund af det meget sur-søde. Vi havde jo ingen Fryser eller Køleskab dengang.

Julebagningen

Vi lavede Smaakager. Der var Sirupskager, Finsk Brød, Vaniljekranse og Pebernødder. Der blev ogsaa bagt mange Lagkagebunde, baade Sirupsbunde og hvide. Formkager eller Sandkager lavede vi flere af. Der blev spist megen Kage dengang. Det var gerne Sammenkomster til Eftermiddagskaffe.

Gæster i Julen

I Julen havde vi altid Gæster. Gæsterne kom bare af sig selv Juledag. Det var mest Fars Familie. De var ikke Bønder. Fars tre Brødre i Aarhus havde Bil, og de vilde gerne besøge deres gamle Hjem. Faster Kirsten og Onkel Hans og Ellen fra Randlev var selvskreven til at komme. Farbror Frederik, der havde Landbrug som vores, og boede i Voerladegaard kunde ogsaa komme, hvis Vejret var til det.

Maden var altid Flæskesteg, Medisterpølse, Rødkaal og brune og hvide Kartoffler og Risalamande.

Til Aften var der hjemmelavet Leverpostej. Saa fik vi Sortpølse med Æblemos og Fedtegrever. Det var ogsaa særligt, hvis nogen skulde blive til to Hovedmaaltider, men det almindelige var, at de blev til ét Hovedmaaltid. Vi købte baade Dadler, Figner og Appelsiner. Konfekt lavede vi selv. Det bestod af en Afbagning af Margarine og Mel tilsat Flormelis, Mandeldraaber og farvet med forskellige Frugtfarver. Vi lavede mange Slags. Vi fik Juleøl i en stor brunt Træanker.

Jeg husker ikke, vi købte rigtige Øl og Sodavand. Vi fik ikke noget at drikke til Maden. Ellers brugte vi mest det, som vi selv havde, f. Eks. Saft og Mælk.

Julegaver

Det var først, da jeg var ca. 15 Aar, at vi lavede Juledekorationer og pyntede med Kravlenisser.

Vi Piger havde travlt med at hækle og strikke Grydelapper, Vaskeklude og lignende Smaagaver til Faster Kirsten og Tante Gudrun, fordi de ingen Børn havde selv, og de kom altid med Julegaver til os Børn.

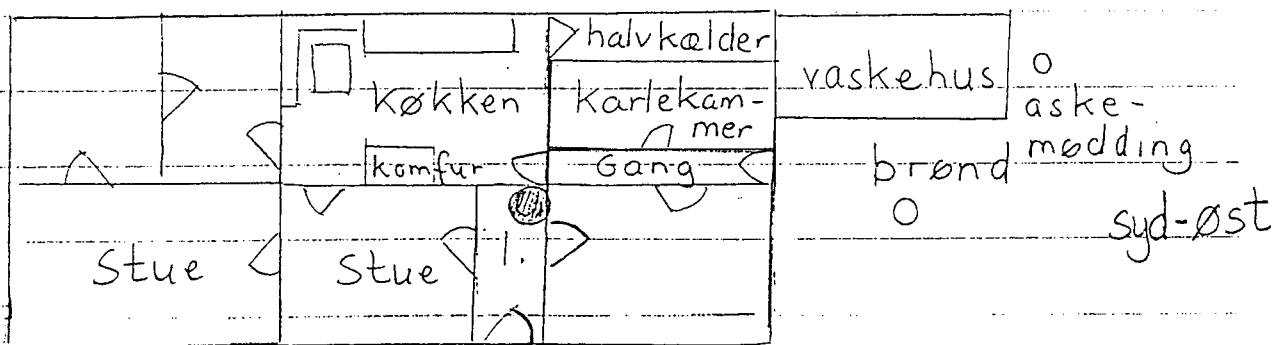
Dengang købte vi Juletræet hos købmanden. Jeg husker ogsaa en Juleaftensdag, hvor jeg selv gik op til Købmanden i Amstrup for at købe Julegaver til dem alle sammen. Niels fik en Bil til at trække op til 50 Øre. Det var altsammen Gaver i den Prisklasse.

slut-

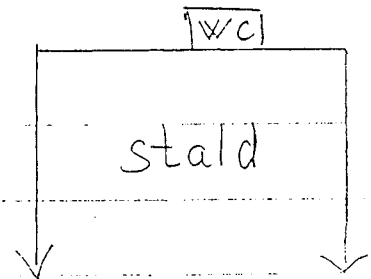
Juleaften

Juletræet blev i min Barndom pyntet af min Far og Mor. Vi maatte først se Træet, naar Lysene blev tændt Juleaften. Vi gik aldrig i Kirke Juleaften, fordi min Far var "kyv aa" at skulde spænde Hestene for Vognen, da han syntes, at det var saa besværligt. I det hele taget var han ikke særlig glad for at komme af Sted.

Stuehuset

1. Forgang med trappe-
opgang til loftet med en
stor mur oven for ned

Verden bliver større

Paa Ferie ved mine Bedstemødre

Da jeg begyndte i Skolen skulde jeg ogsaa paa Ferie baade ved min Bedstemor Ane Kirstine i Randlev og ved min Bedstemor Hanssigne i Holme.

I Randlev kunde det da gaa, for der var Ellen og hendes Søster Yrsa at lege med. De var jo ved Faster Kirsten.

Hos Bedstemor i Holme var der kun mig, og jeg længtes saa frygteligt hjem. Naar vi skulde af Sted, troede jeg aldrig, at jeg kom hjem igen, og jeg var meget ked af det.

Om Aftenen kunde jeg ikke sove for Togene, som kunde høres fra Viby. Bedstemor havde en meget stor Have. Hun tog til Aarhus og solgte Frugt og Æg til nogle Private. Bedstemor boede sammen med Morbror Hans og Moster Agnes.

Morbror Hans havde Vand i Hovedet, saa det var meget stort. Han var Træskomand, men han glemte at kræve Penge ind for sit Arbejde, saa han skulde ogsaa delvis forsørges. Moster Agnes læste til Lærer, som hun senere i Livet forsørgede sig med. Hun og min Mor rejste som Pensionister i 60'erne til Mallorca og Gardasøen, da Charterture med Fly lige var blevet almindelige. Hun døde først i 1996, 98 Aar gammel.

Hun fik to Adoptivbørn ret sent efter Bedstemors Død, fordi Bedstemor var imod det.

Huset var bygget paa en stor Grund, saa de kunde være selvforsynende, og desuden sælge noget, for at have lidt at leve for. Der var Plads til en Gris og en Ged, og de havde ogsaa 20-30 Høns. Bedstemor klippede Margarinepapir i Stykker til Hønsene. Det hele skulde udnyttes.

Jeg fik ogsaa andre Smaakager end jeg var vant til. Det var Tvebakker med hvidt og brunt Glasur paa. Der var et Orgel i Huset. Saa det var spændende at spille paa, men jeg har nu aldrig kundet spille efter Gehør.

Til Testrup paa Ferie

Da vi blev større cyklede vi til Testrup ved Maarslet, hvor vi var paa Ferie hos Moster Anne.

Der var store Forhold der, fordi de havde en større Gaard. Moster Anne havde 7 Børn. De største var paa min Alder. Der kunde vi rigtig lege. De havde en Dam med Ænder og Gæs. De slagtede dem selv, og Morbror Rasmus solgte dem paa Torvet i Aarhus.

De havde flere Tønderland med Frugt, saa vi kunde rigtig spise. Hjemme havde vi ikke ret meget Frugt. Det skete ogsaa, at vi fik flere Sække med Æbler med Toget, saa vi fik travlt med at koge Marmelade, fordi Æblerne var blevet stødt paa Rejsen.

Mit Konfirmationstøj

En Tur til Aarhus i Bil

Da jeg skulde have Konfirmationstøj, tog vi til Aarhus for at købe Tøj. Det var noget særligt, for jeg fik mest mine Kusiners aflagte Tøj (Ellen, Yrsa), eller Mor syede det selv. Tøjet var jeg meget glad for, for de havde Tøj af god Kvalitet. Faster Kirsten havde vist selv syet det.

Da jeg skulde begynde i Skole, skulde jeg bruge en Frakke med Pyntekrave. Det var en Rævekrave, hvor Hovedet sad paa. Den havde jeg arvet derfra, men jeg vilde ikke have den paa, fordi jeg blev drillet. Min far hed Mikkelt Peter, og det kunde der rigtig drilles med.

Vi lejede Julius i Falling til at køre. Han var Skrædder, men forøgede Indtægten ved at køre Lillebil.

Det var paa Farbror Søren's Fødselsdag den 26.9.1930, saa vi tog ud for at besøge ham. Der fik vi Mad fra et Spisested. Det var noget helt særligt, selvom Maden kun var Frikadeller. Farbror Søren havde Elevator i Huset. Saadan en havde vi aldrig set før. Det kildrede sjovt, da vi prøvede den. Han boede i et Hus, han selv havde bygget. Han var jo Haandværker.

Vi var saa ude i de store Butikker. Mor havde tjent i Aarhus som ung, saa hun var kendt der.

Jeg fik en Frakke med Skindkrave og en Hat i samme Farve, drapfarvet. Hatten var af Filt. Det var en Klokkehat med Skygge. Saa fik jeg en brun Kjole med Prikker i Stof af Tricot Charmeuse (blødt Stof). Jeg fik ingen hvid Kjole. Det brugte man ikke i Valgmenighedskirken (Grundtvigiansk Frikirke, der ligger ved Siden af Odder Højskole) i Odder, hvor jeg blev

konfirmeret. Jeg fik ogsaa sorte Laksko med Spænde. Jeg havde aldrig faaet saa meget Tøj før.

Far og Mor kunde ikke lide vores Præst Knudsen, fordi han var lidt indremissionsk. Vi tilhørte vel Grundtvigianerne. Jeg gik i Klasse med Signe Andersen og hendes Bror Søren. Deres Morbror Pastor Lykke var Præst ved Valgmenighedskirken i Odder. Lidt efter lidt begyndte vi at komme der.

Julius blev i Aarhus for ikke at køre Turen mere end en Gang. Da vi kørte hjem, talte vi om, at Træerne susede forbi. Han kørte ca. 60 Km/T. Far var meget betænkelig ved det. Jeg tror ikke, at det kostede mere end ca. 26 Kr. for Turen.

Konfirmationsgildet

Jeg blev konfirmeret i 1930. Da havde vi et stort Gilde, for baade Mors og Fars Familie var med. Dog uden Børn. Soveværelset var ryddet.

Familielogsammen

Sædvanligvis var det Mors Familie, der kom den 8. August til Mors Fødselsdag, og jeg husker, de en Gang kom kørende i Lastbil med Bænke bagi paa Ladet. De kunde ikke køre længere end til Granskoven. Sandvejen var besværlig dengang. Det var ikke let at køre i det løse Sand. Chaufføren maatte blive, til de skulde køres hjem igen.

Fars Familie kom saa til hans Fødselsdag den 5. November, for de vilde jo gerne se det gamle Barndomshjem, selvom deres Børn rynkede paa Næsen af vores WC.

Mathilde og Farbror Frederik, der var Landmand i Voerladegaard havde ogsaa Bil. De havde gerne nogle Naboer med, naar de kom om Sommeren, for at give dem en Udflugt. Familien fra Vestbirk og Fyn, der ingen Bil havde, kom nu ikke saadan rejsende, for med Toget vilde det tage mere end en Dag, og Køerne skulde jo malkes.

Paa Cykeltur med Moster Agnes

Da jeg var ca. 14 Aar vilde Moster Agnes have mig med paa en Cykeltur sammen med mine to Kusiner Kirstine og Marie fra Testrup, som jeg var jævnaldrende med. Vi tog paa Tur til Fanø i fire Dage. Vi tog over Horsens, Vejle, Vorbasse. Ved Ribe var der et Vandrerhjem med et yderst spartansk Værelse, hvor vi sov. Vi var 4 i to Senge. I Esbjerg sov vi paa Teknisk Skole, hvor vi havde en hel Sovesal for os selv. Vi havde Cyklerne med Færgen over til Fanø. Der syntes vi, at Hotellerne var saa flotte, men vi var bare paa Strandtur der. Senere sov vi paa en Gaard ved Varde. Det var besværligt at cykle dengang. Vejene i Vestjylland var med Grus. Vi skulde selv lave Mad d.v.s. Vandkakao og Mellemmadder. Moster Agnes havde taget et Spritapparat med. Vi tog over Videbæk hjem, og da flottede vi os og tog paa Hotel og fik varm Mad. Det syntes vi var dejligt efter al den Vandkakao.

Ud at tjene

Søren hed vores ny Tjenestedreng

1.11.1930 Kom Søren (Fatter) og blev Karl hos os. Han maatte lære at spille Kort. Det var mest Hjerterfri, vi spillede.

Paa Efterskole

I Gylling var der Ungdomsskole i Friskolen. Der var Søren og hans Søskende vant til at være med. Efterhaanden kom vi konfirmerede Børn sammen med ~~Søren Kruses Børn~~ fra Strandly i Lerdrupskov: Jenny, Stinne, Hans, Søren, Arne og Lilly, og vi gik med dem til Gymnastik i Gylling. I November 1932 kom jeg paa Efterskole i Gylling. Den var startet af Gudrun og Helge Thure, efter at de havde oprettet en Efterskole omkring 1930, hvorimod Friskolen var af ældre Dato. Friskolen var tidligere blevet oprettet af en Kreds af solide Venstrebønder paa Gyllingegnen, fordi den kommunale Skole paa det Tidspunkt var den "Sorte Skole". Det var kun om Eftermiddagen, saa kunde de Unge have Plads om Formiddagen, og saaledes Kost og Logi, og det var med de lokale Lærere. Det var Pastor Nielsen, Haahr og Himmelstrup. Jeg blev hjemme, og var Pige til jeg var 16 Aar.

Ud at tjene

Maj 1933 kom jeg ud at tjene. Det var nu ikke fordi, jeg havde særlig Lyst til det, men jeg skulde ud at tjene nogle Penge, og saa skulde Sigrid overtage min Plads.

Jeg fik Plads ved Marie Porse i Aalstrup. Hun var blevet Enke i 1930, og havde 2 Børn paa 6 og 11 Aar. Pigen hed Ragna, og hun var jo næsten paa min Alder, og saa boede hendes Svigerfar paa Gaarden. Der var en Bestyrer, og saa var der 2 Karle. Dem skulde vi lave Mad til og holde deres Værelser.

Bedstefaren læste højt af en Bog om Aftenen. Det var mest Morten Korch og lignende Bøger. Vi havde travlt med komme ind for at høre det om Aftenen. Saa kunde vi Piger sidde med Haandarbejde.

Der var ikke Varme paa Værelserne. Skulde man være der, var der ikke andet at gøre end at gaa i Seng i den kolde Periode. I Gangen udenfor var der kun en Haandvask med koldt Vand. Ellers havde man Servantestel, men saa skulde Vandet jo bæres op og ned igen. Karlene vaskede sig i Stalden. Om Formiddagen skulde jeg gøre Mælkespandene rene, saa de var klar til næste Malkning. Der var mange flere, end jeg var vant til hjemme.

Malkemaskinespandene skulde jeg ogsaa rengøre.

I Høsten skulde jeg ogsaa hjælpe til ude med at "tage fra", d.v.s. at flytte Negene videre, saa de kunde blive sat ind i Laden.

Jeg fik 20 Kr. om Maaneden, men det var jeg godt tilfreds med. Vi havde ellers ikke meget Frihed. Der var Søndagsfri, naar der var vasket op efter Middag, og saa var jeg paa Besøg hjemme en Aften om Ugen i de to Aar, jeg var der.

Sommerferien varede 4 Dage, og saa var Søndagen medregnet. Jeg blev der til jeg skulde paa Højskole i Vallekilde i Maj 1935. Nu skulde jeg næsten Udenlands, og jeg kunde ikke komme hjem i 3 Maaneder.

Hjemme igen

I 1935 kom jeg hjem fra Højskole, og jeg var saa Medhjælper hjemme, ude og inde. Niels var ogsaa hjemme dengang, men han havde ikke saa meget Lyst til Landbrug. Til Maj 1937 kom Sigrid saa hjem. Saa skulde jeg ud at prøve noget andet og fik Plads som Pige ved Viggo Bomholt i Skæring. Der var jeg kun den Sommer.

1. November tog jeg til Vallekilde Højskole igen for at blive Pige der. Det var et dejligt Sted, hvor der var Liv og glade Dage. Vi fik 50 Kr. om Maaneden i Løn, men vi havde ikke fri Søndag Eftermiddag som det var almindeligt, fordi det var en Højskole, men til Gengæld havde vi saa en Sommerferie paa en Maaned.

Maaneder, inden han blev indkaldt som Soldat 1. September 1939, hvor 2. Verdenskrig brød ud, og Danmark mobiliserede. Han havde jo udtjent sin Værnepligt i 1936 paa Tønder Kaserne. Han blev sendt til Erritsø ved Lillebælt, hvor han var ved en Luftmeldepost, der skulde overvaage, om tyske Flyvemaskiner fløj over dansk Jord. Krigen gik i staa paa det Tidspunkt, saa Nytaar 1940 blev han hjemsendt.

Han fik Plads hos Arne Winter i Gyllingskov som Fodermester. Om Vinteren var der saa meget Frost, at Lerdruphavet frøs til, saa vi kunde gaa den Vej over.

November 1940 tog Søren saa paa Vinding Husmandsskole. Jeg var stadig hjemme.

1. April fik Søren saa en Bestyrerplads i Gyllingskov til 150 Kr. om Maaneden. Paa Husmandsskolen syntes man, at det var en utænkelig stor Løn, at han skulde have.

Jeg fik saa Plads paa Damgaard, Falling, for vi vilde være i Nærheden af hinanden. Men saa skete der noget andet.

Pludselig bliver vi gift

Saa kom Jacob Pedersen, der boede paa Præstemarken. Han vilde sælge Ejendommen. Min Kusine var Pige hos ham, saa jeg hjalp en Gang med til et Gilde.

Han vilde, at Søren og jeg skulde have den. Søren havde ellers regnet med, at han vilde købe en faldefærdig Ejendom, og saa sætte den i Stand ved haardt Arbejde. Vi havde jo kun faa Penge sparet op, for Lønnen rakte ikke langt, naar der skulde købes Tøj og Sko. En Hat skulde en Pige jo ogsaa have, selv om den kostede en Maanedsløn. Dengang kunde man ikke laane i en Bank uden Kautionister. Vi flottede os aldrig, naar vi skulde til noget. En Sodavand var ren Luksus.

Det var en Statsejendom, der var blevet udstykket at Præstegaardsjorden i ca. 1920, og Bygningerne var fra den Tid. Da min Far syntes, at det var et godt Tilbud og vilde hjælpe os med Pengesagerne, blev det saadan, at vi overtog Ejendommen den 1. Maj. Vi blev saa løst fra vores Fæstemaal.

Det passede til min Fars Ideer. Vi skulde ikke købe Jorden, men den skulde forrentes til Jordrentevilkaar, saa Gælden steg, naar Konjunkturerne steg. Det fik den Følge for os, at Gælden bare blev større lige meget, hvad vi tjente.

Turen til Norge

I min Sommerferie tog jeg saa sammen med Ester Hansen (en Pige jeg havde mødt paa Højskolen) paa Cykeltur til Norge.

Vi overnattede i Ladelund hos Arne Pedersen, som jo senere blev han gift med min Søster Sigrid. Han havde lige overtaget Ejendommen. Han havde været Karl paa Lindenæs ovre paa den anden Side af Lerdruphavet. Det var Gaarden mellem vores og Søren Kruses. Han kom sammen med os Unge. Næste Dag cyklede vi til Frederikshavn, hvorfra vi sejlede til Oslo. De næste otte Dage cyklede vi op til Gudbrandsdalen til Gausdal og tilbage igen til Oslo. Naar der ikke var et Vandrerhjem i Nærheden, gik vi ind til private Folk og fik Lov til at sove paa Høloftet om Natten. Vi havde kun et Tæppe med og sov i vores Tøj. Vi fik Mælk af Bønderne, dejlig kold Mælk fra Kældrene. Tidligere kunde jeg ellers ikke lide Mælk, men efter den Tur, blev jeg glad for at drikke Mælk. Ellers levede vi af Brød; Margarine og Marmelade. Engang flottede vi os med at købe Morgenkaffe, og stor blev vores Skuffelse, da vi opdagede, at der kun blev serveret Smaakager til. Vi havde glædet os til noget mere. Da vi kom hjem igen havde vi stadig nogle Dages Ferie tilbage.

Søren og jeg ser mere til hinanden.

Efter jeg havde været ude at tjene, kom jeg i 1938 hjem igen som Pige. Da havde Søren købt Bil og vilde til at køre Hyrebil. Det blev nu ikke saa vellykket. Der kom mange Uheld med Bilen. Til sidst solgte han Bilen til sin Bror Hans. Hans vilde saa være hjemme som Karl, og saa haabede Hans, at der var noget at tjene ved Bilkørsel ved Siden af.

Søren fik saa Plads hos Ejnar Ilsø i Saxild. Ham havde vi været sammen med til Gymnastik, men Søren og han kunde ikke rigtig enes om, hvordan Hestene skulde passes. Ilsø vilde, at Hestene godt kunde arbejde uden at de fik noget at æde, eller de fik ikke Tid til at æde Foderet. Det skulde helst gaa saa stærkt. Han skulde ogsaa piske Hestene, men det blev for meget, og da sagde Søren op. Dengang skulde der meget til, før man forlod sin Plads i Utide.

Søren kom saa til en Enke, der havde brug for Hjælp med det samme. Hendes Mand var lige død, fordi han var kørt ud foran en Bil. Ellers skiftede man kun Plads til 1. Maj og 1. November. Der var han i nogle

Min Far var ikke bleven syg dengang, og set bagefter havde det vist været bedre, om vi havde overtaget Gaarden hjemme i Amstrup Skov, men det tænkte vi aldrig paa dengang.

Min Far og Mor havde Sølvbryllup den 30.4.1941, men de havde ikke Gæster. Far skrantede lidt, og saa havde Farbror Søren faaet Benet sat af, saa de besøgte ham paa Sygehuset i Aarhus den Dag.

Vi holdt saa Bryllup 8. Maj. Der sneede den Dag. Jeg havde en brun Kjole paa. Det blev et lille Bryllup for vores Søskende og Faster Kirsten. Min Far var ikke med til Festen p.G.a. en lille Blodbrod. Senere fik han flere og var lammet i højre Side.

Bedstemor i Holme var en Maanedstid hos os i den Anledning. Det var almindeligt, at man havde de Ældre i Familien paa Besøg i længere Tid. Dagen efter havde vi Familien: Far og hans Søskende i Anledningen af begge Fester.

Vi skulde saa være Husmandsfolk paa Præstemarken.

Den 18.3.1944 blev Signe født. Peter kom til 20.6.1947, og Aaret efter 17.6.1948 blev Anne Marie født. Karen Inga fulgte efter 1.12.1952.

Det var nogle haarde Aar. Der var Mangel paa Kunstgødning efter Krigen. Vintrene var haarde, saa Afgrøderne frøs væk. Om Sommeren manglede vi altid Græs til Dyrene. Jorden var saa tør. Frugtplantagen og Jordbær dyrkningen blev en Fiasko, fordi Fabrikken i Odder, der skulde aftage Bærene, hurtigt gik Konkurs, og vi maatte være med til at dække Underskuddet som Andelshavere. Vi havde Jordbær, Hindbær og Solbær, hvilket var meget arbejdskrævende. Desuden plantede vi Æbletræer, men de gav aldrig noget. Det kostede os mange Penge at plante alt det.

Vi byggede ogsaa et Hønsehus af Træ efter Konsulenternes Forskrifter, men Hønsene blev syge og fik Bylder, fordi der var for indelukket.

Søren kørte ogsaa en Mælkerute til Gylling Andelsmejeri.

Al vores Slid førte ligesom ikke til noget. Vi havde aldrig Raad til at købe noget. Vi manglede altid Penge og maatte altid vælge den billigste Løsning, naar vi skulde anskaffe det allernødvendigste.

Præstemarken, Gylling.

Vi flytter til Amstrup Skov

15. Januar 1954 købte vi saa Jensgaard i Amstrup Skov af Christen Winter. Vi flyttede derned til 1. April, og saa fik Søren da sin faldefærdige Gaard, saa der var nok at tage fat paa.

Her var 7 Tdrl. med Eng, men Husene var forfaldne og Marken groet til med Senegræs.

Kirsten blev saa født den 14.6.1954, lige efter vi var flyttet ind. Den 19.10.1955 kom Birgit til. Helle blev født 5.2.1960. Saa havde vi 7 Børn, som alle lærte at hjælpe til, for det var nødvendigt. Vi blev boende der i Fyrre Aar med Udsigt til begge vores Barndomshjem inderst i Lerdruphavet. Her havde vi vores bedste Aar.

Den 8. Juni 1995 døde Søren 79 Aar Gammel, og jeg flyttede til et Hus i Ørting. Jensgaard blev saa overtaget af vores Datter Kirsten og hendes Mand Bent.

Efterskrift:

- Jeg har renskrevet min mors erindringer i 1998. Jeg har endvidere redigeret, lavet afsnit, overskrifter og uddybet nærmere, når teksten blev for indforstået eller, når jeg syntes, der manglede noget. Jeg har også givet min mor ideer til uddybning af beskrivelserne.
- At skrive navneordene med stort bogstav og aa som å håber jeg er lykkedes.
- Arbejdet med erindringerne har endvidere givet anledning til gode hyggestunder, hvor vi snakkede om gamle dage, hvor jeg fik alle de navne, familieforhold og steder, som jeg havde hørt så mange gange i min barndom sat paa plads, men ikke mindst er de sat på skrift. Alt det bedstemor i Falling har fortalt om, forstår jeg nu ogsaa bedre.
- Jeg havde ogsaa min barndom i Amstrupskov og gik nøjagtig den samme rute som min mor med mælkepengene, saa jeg kendte stederne ganske nøje. Nogle af folkene var ogsaa de samme.
- Som stor pige kom jeg ogsaa en gang imellem om paa gården for at lege med Højers Inger. Paa det tidspunkt i halvtredserne var der ikke ændret meget ved husene.
- Senere blev gården købt af Knud Mortensen kaldet Kakkelovnsmanden. De boede mest i Spanien, men min søster Kirsten holdt ogsaa sit bryllup paa gården med sin første mand Knud, Kakkelovnsmandens søn.
- Nu er gaarden som alle de andre små ejendomme i Amstrup skov overtaget af "byfolk" og ombygget i ca. 1990. Stalden blev revet ned, men vaskehuset blev stående. Omkring gården er et hvidt træstakit, som byfolk bruger. I 1996 brændte laden så helt ned, og der blev bygget et andet udhus.

Anne Marie Kruse,
Vestbjerg, Aalborg.
Marts 1998.

Slægtsoversigt

Niels Sørensen Født 1739 - død 1803. Søn af en Fæstebonde.
Søren Nielsen i Haldrup. Gift to gange i Vær
kirke 1782 med
Kirsten Ericsdatter Født 1745 - død 1819.

Søren Nielsen Født 1791 - død 1858
Gift to gange i Falling kirke.
Karen Jørgensdatter Født 1808 - død 1896. Datter af gårdmand
Jørgen Pedersen og Marie Nielsdatter i
Ørting.

Niels Møller Født 1838 - død 1920
Født Sørensen Gift i Falling Kirke 1865 med
Ane Kirstine Jensen Født 1842 - død 1926. Datter af husmand Jens
Ottesen og Karen Jensdatter.

De fik 11 børn og 26 børnebørn:

Søren 1865 - 1941	Aarhus
gift med Marie	Hans 1904
	Ove 1910

Karen 1857 - 1912	Vitved
gift med Jørgen Nielsen	Anne 1896
	Marie 1898
	Møller 1900
	Kirstine 1902
	Karoline 1904
	Hans 1908

Jens 1868 - 1912	Tønning
gift med Karen	Niels 1910 - 1988
	Gudrun 1912 - 1937
Mikkel Peter 1870 - 1943	Amstrup Skov
gift med Karen	Kirstine 1917
	Sigrid 1920
	Niels 1921
Karoline 1872 - 1899	ingen børn
Jørgen Otto 1875 - 1967	Fyn
gift med Marie	Agnes 1907
	Helga 1910
	Aage 1917
	Asger 1921
Niels 1876 - 1893	Aarhus
gift med Gudrun	ingen børn
Frederik 1878 - 1944	Voerladegaard
gift med Matilde	Erling 1907
	Holger 1910
Karl 1882 - 1939	Aarhus
gift med Thora	Inga 1908
	Gudrun 1910
	Kaj 1911
	Ellen 1913
	Yrsa 1915
Kirsten 1884 - 1962	Randlev
gift med Hans Nielsen	ingen børn
Magnus 1886 - 1926	Vestbirk
gift med Anna	Herluf 1911
	Frede 1915

Efter forlæg af Jens
Møller, Holstebro.
1995.

Indholdsfortegnelse

De første Aar

side 1

Mit Fødehjem
Mælken
Vi faar Strøm
Vi faar Radio
Naboerne

Jeg bliver større

side 5

En Skarnsknægt som ny Nabo
Piers Anne
I Skole
Min Far førte Regnskaber
Slik og daarlige Tænder
Min Barndoms Pligter

Slægten

side 10

Min Oldefar
Min Bedstefar
Min far Mikkel Peter Møller
Min Fars Familie
Mine Farbrødre
Far overtager Ejendommen
Mine Søskende fødes
Far gaar paa Jagt
Storesøster
Min Mor flytter efter at Far døde

Dagligdagen

side 17

Vaskedag
Køkkenet
Vi opbevarede Maden i Kælderen
Købmanden

Ølbryggeren
Mors Høns
Vi hjælper til med Markarbejdet
Tørvegravning
Med Toget fra Falling

Julen

side 22

Juleslagtningen
Julebagningen
Gæster i Julen
Julegaver
Juleaften

Verden bliver større

side 25

Paa ferie hos mine Bedstemødre
Til Testrup paa Ferie
Vi skulde hjælpe med Markarbejdet
Mit Konfirmationstøj
Konfirmationsgildet
Familiekomsammen
Paa Tur med Moster Agnes

Ud at tjene

side 29

Søren hed vores ny Tjenestedreng
Paa Efterskole
Ud at tjene
Hjemme igen
Turen til Norge
Søren og jeg ser mere til hinanden
Pludselig holder vi Bryllup
Vi flytter til Amstrup Skov

Fra Regnskabsbogen 1923-1930	side 39
Formueligning for Falling sogn 1893	side 40
Kort over Amstrup	side 41
Billeder	side 42-46

Fra Regnskabsbogen 1923-1930

14

Side

6

Husholdningen

Debet

Kredit

192

Januar	1000 Rb Ring til O. Brød	120 -
	fl. 3.00, Fisk 0.80	380
	Fisk 2.00, Rød 1.10	310
	Fisk 2.00, 2.00, Rød 4.20	820
	Flask rojet 1.50, Mel 24.50	26 -
	Kolonialv. 5.29, Ost 3.00	829
	Kolonialvare	4777
Febr.	Rød 5.00, Talg 1.00	610
	Rød 5.50, Sild og Ost 1.00	650
	Havefrø 2.70, Kolonialv. 3.10	580
	2 hl Rul 8.90, 1 hl Røds 3.50	1240
	4 R Ost 6.60, Kolonialv. 55.81	6241
	slaght 1 Gris	20 -
Marts	sl 1 Rul 2.00, Vadstø 2.00	4 -

Side

14.

Privat Konto

Debet

Kredit

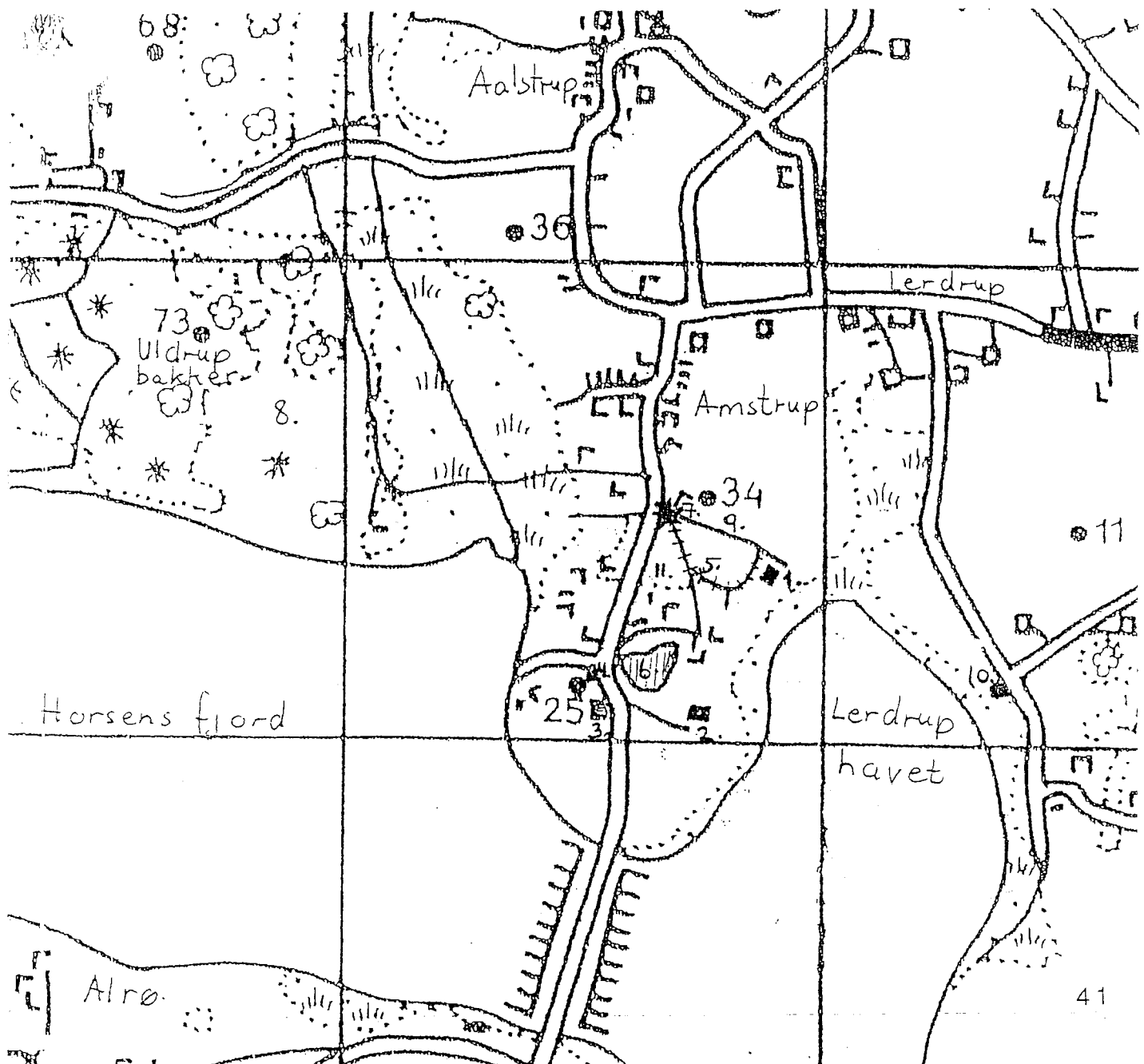
August	Diverse 1.80, Manufaktur 33.19	34 99
	Diverse 2.50, Skomager 3.00	5 50
	1 Rand 2.10, Manufaktur 14.00	16 10
Septbr	Skomager 9.00, Det frø Blad 2.85	11 85
	Manufaktur 1.10, Rygsæk 1.00	2 10
	Vinstblad 5.00, Diverse 2.10	7 10
	Manufaktur 30.45, Diverse 5.00	35 45
	Aarkind. Aris 1.50, Uldtøj 15.50	17 -
Oktober	Manufaktur	5 40
	1 Billed 2.00 Bøtke 22.00	24 -
	Manufaktur	17 18
	Diverse 14.00, Sko 20.00	34 -

Skat

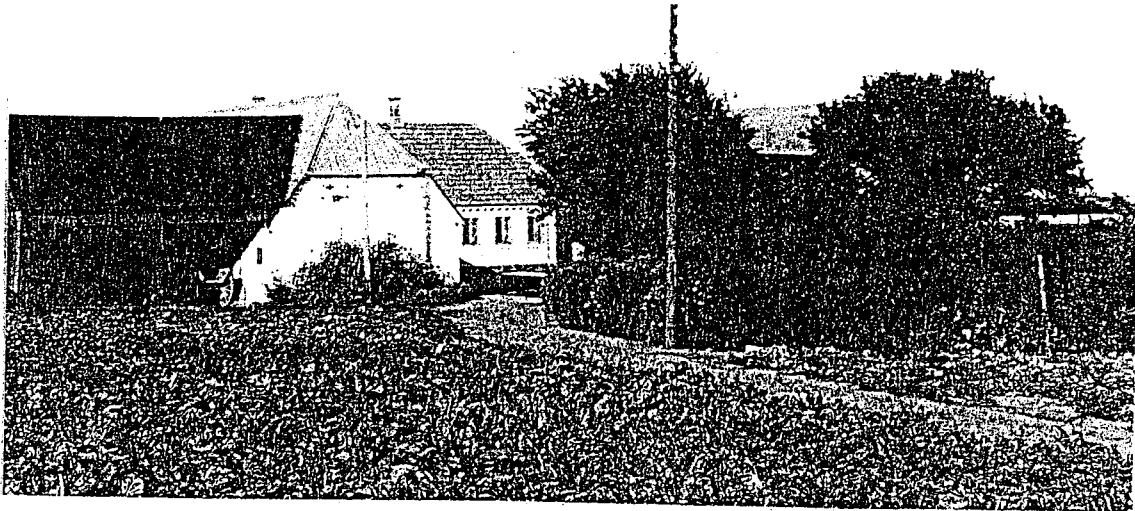
Saulster affdatt of Quorrey
 (Nels) Sorenson Nels. Harper. Alfred. Prof. Hall
 Jms. Timber. Hannus Kasmussen. Anders. Edmund. H. J. S. S. S.
 Jew. Raphaelson. Christian Sorenson

Kort over Amstrup

1. Gården
2. Jensgård
3. Skovgård
4. Piers gård
5. Sandvejen +++++
6. Mosen
7. Poppeltræet *
8. Uldrupengene
9. Den ny vej til gården
10. Søren Kruses gård d.v.s.
Sørens fars gård
11. Granskoven
Stolpehøj, en Bronzealderhøj 34 m
Pottelåget, en Bronzealderhøj 25 m

Billeder

Gaarden.

Niels Møller 1838 - 1920 og Ane Kirstine 1842 - 1926.
Bedstefar og Bedstemor.

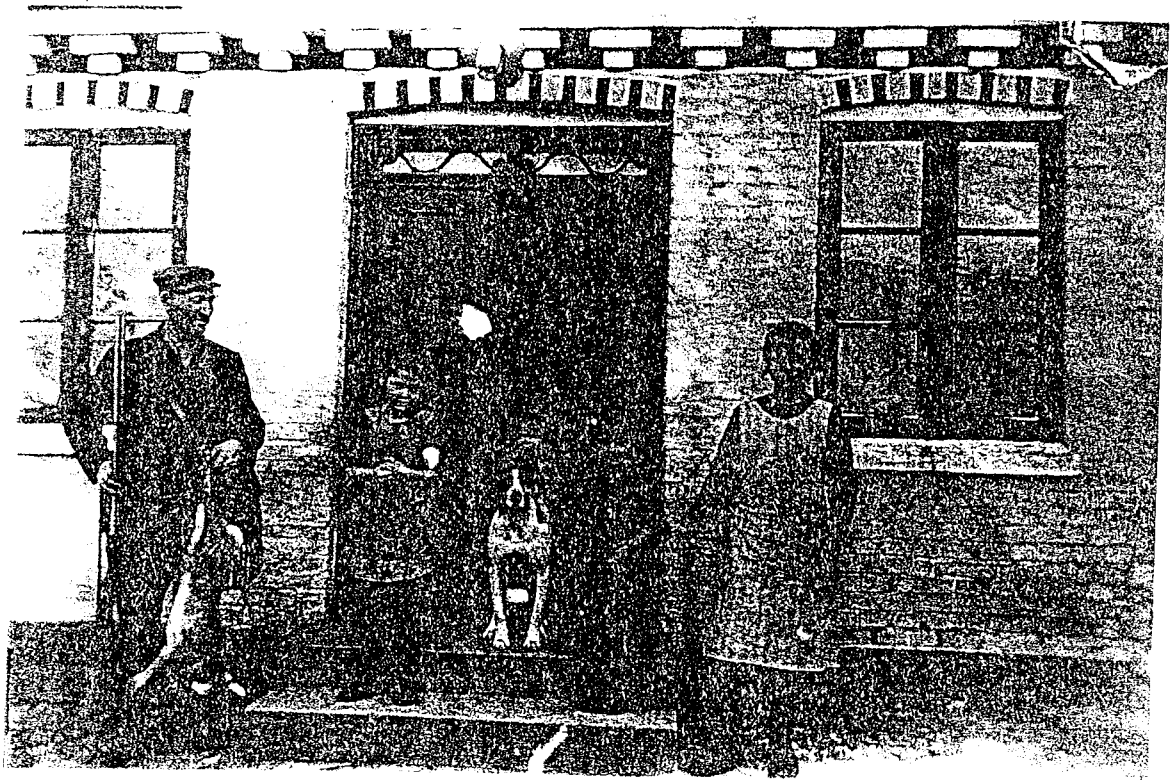
Fra ca. 1905 foran Gaarden. Bedstefar og Bedstemor med Møller Marie ved Haanden. Min Far i hvid Jakke. FASTER KIRSTEN i hvidt Forklæde, samt en Tjenestedreng.

Naboejendommen, hvor Jens Frederiksen boede. Jeg gaar med Aviskurven.

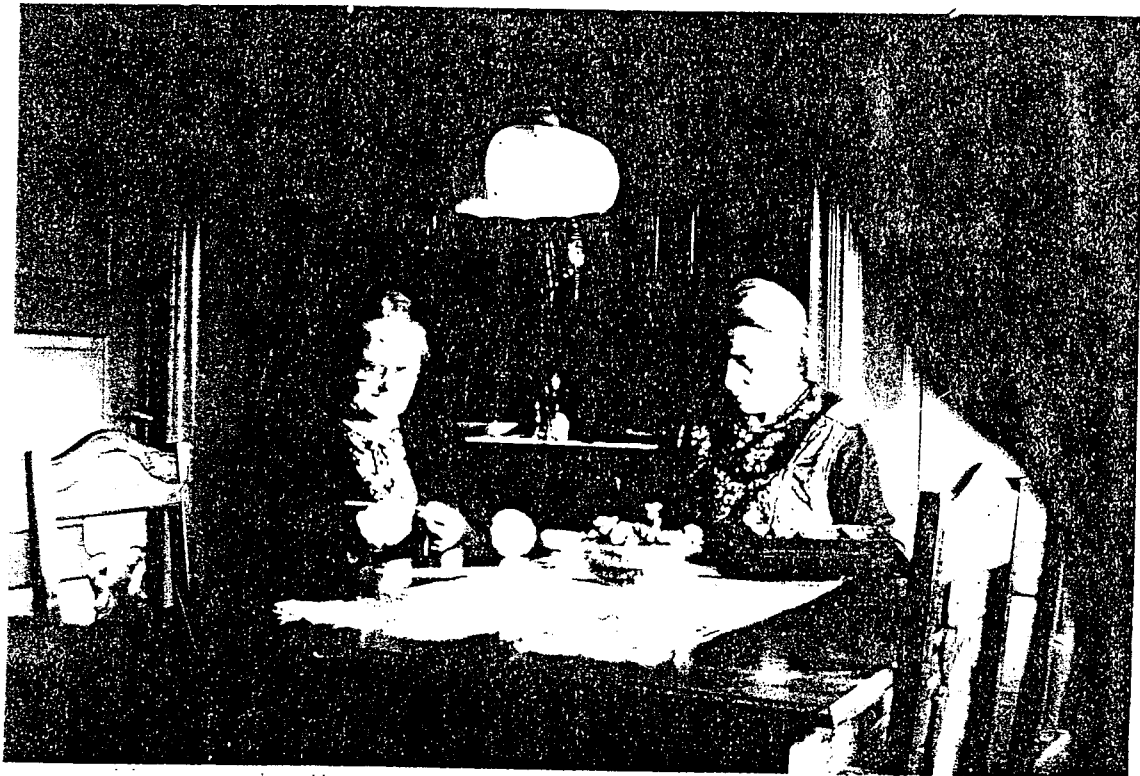
Min Mor
Karen Rasmussen
1891-1971

Min Far med en Hare. Mor staar i Døren. Niels er bag
ved Hunden Snap. Sigrid og jeg staar paa Trappen.
Sigrid med Tærne indad. Vores sidste Tjenestepige
med Forklæde.

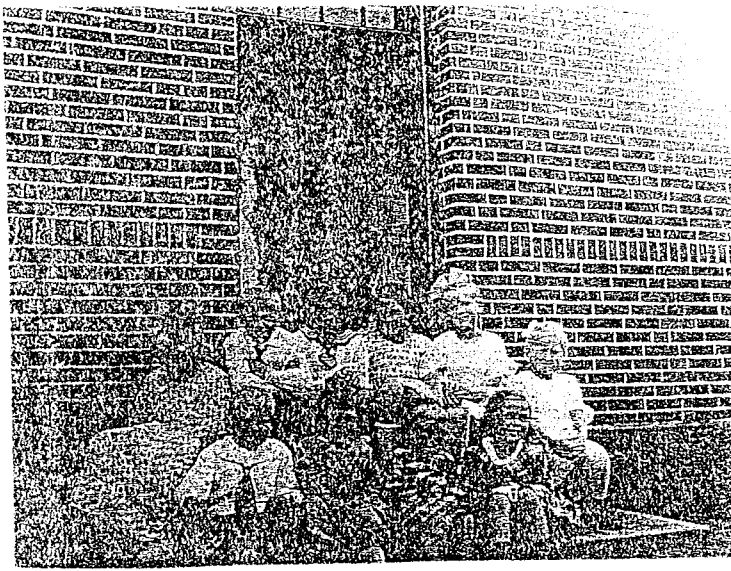

Niels, Sigrid og mig.
Udsigt ud over Engene og Lerdruphavet.

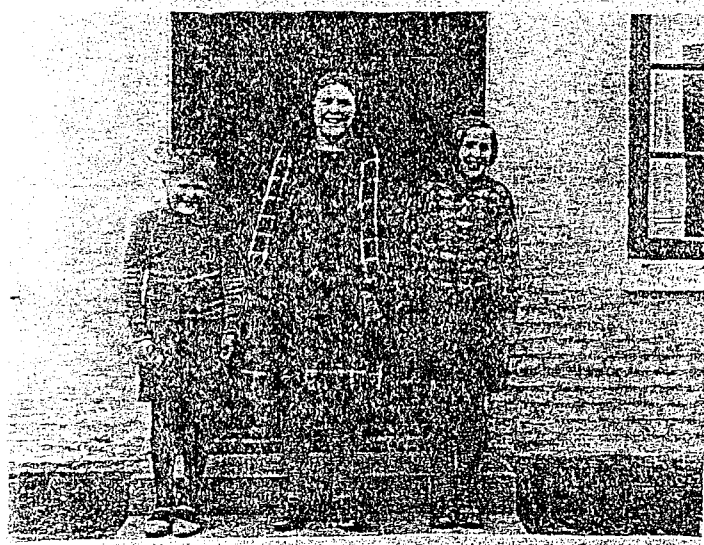

Faster Kirsten og Mor i Dagligstuen.

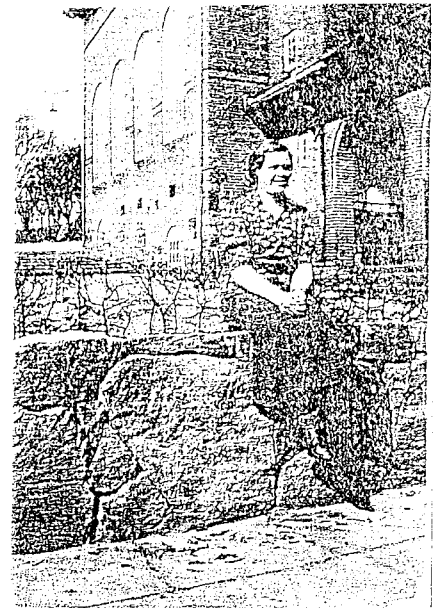

Mine Fætre og Kusiner
paa Bedstefar og
Bedstemors Trappe
i Randlev. Sigrid
og jeg er i ternede Kjoler.

Niels, mig og Sigrid.

Fra Vallekilde Højskole.

Vores Bryllupsbillede den 8. Maj 1941.